

PORADNIA
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA
06-100 PUŁTUSK, ul. 3 Maja 20
tel./fax /0-23/ 692 55 91
NIP 568-12-51-549, REGON 000947449

Pułtusk, dn. 29 kwietnia 2022 r.

PPOZP – 02/2022

Starostwo Powiatowe w Pułtusku
Kancelaria

2022-04-29

WORZYM

L. dz. PP. 0011025.2022
podpis

Zarząd Powiatu
w Pułtusku
u. Marii Skłodowskiej – Curie 11
06 – 100 Pułtusk

Przekazuję w załączeniu sprawozdanie z realizacji „Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułtuskim na lata 2021 – 2022” za 2021 rok.

Z poważaniem:

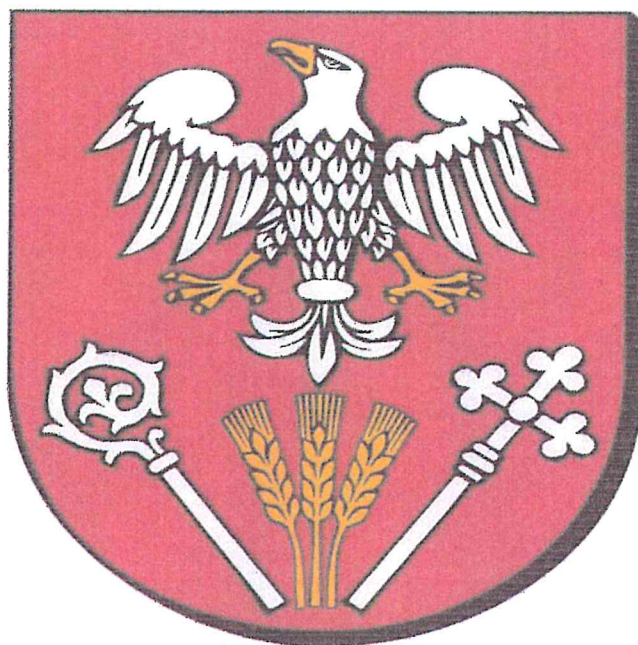
PRZEWODNICZĄCA
ZESPOŁU KORDYNUJĄCEGO REALIZACJĘ
NARODOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA
PSYCHICZNEGO W POWIECIE PUŁTUSKIM
Wojciech
mgr **Agnieszka Kowalska**

W załączeniu:

- 1) Sprawozdanie z realizacji PPOZP za 2021 rok.

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI
POWIATOWEGO PROGRAMU
OCHRONY ZDROWIA
PSYCHICZNEGO W POWIECIE
PUŁTUSKIM
na lata 2021–2022**

Okres sprawozdawczy- 2021 rok

Powiat Pułtuski w 2021 roku realizował założenia wynikające z Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2022, który został opracowany w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017r., poz. 458) w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 – 2022, z uwzględnieniem potrzeb środowiska lokalnego.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020r., poz. 685) oraz w/w rozporządzenie nałożyły obowiązek zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego na organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W związku z powyższym zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, Zarząd Powiatu w Pułtusku, Uchwałą Nr 372/2020 z dnia 18 listopada 2020 roku powołał Zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w powiecie pułtuskim. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji takich jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułtusku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, Dom Pomocy Społecznej w Pułtusku, Dom Pomocy Społecznej w Obrytem, Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach, Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku, Specjalny Ośrodek szkolno-Wychowawczy w Pułtusku, Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku, Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku, Stowarzyszenie „Pod jednym dachem” w Obrytem i Stowarzyszenie „Skarb Nadziei” w Pułtusku.

Do zadań zespołu należało opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, jego realizacja, koordynowanie i monitorowanie, w tym coroczne przedłożenie Zarządowi Powiatu w Pułtusku sprawozdania z jego realizacji, a także przygotowanie sprawozdania z wykonania zadań wynikających z realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zrealizowanych w roku poprzednim oraz przesłanie sprawozdania do ministra właściwego do spraw zdrowia oraz przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rada Powiatu w Pułtusku Uchwałą Nr XXVI/172/2021 w dniu 31 marca 2021 r. przyjęła „Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułtuskim na lata 2021 – 2022”. Program ten wyznacza kierunek działań administracji samorządowej, które zmierzają do osiągnięcia celu nadrzędnego, tj. ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców naszej lokalnej społeczności.

W „Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułtuskim na lata 2021 – 2022” określono następujące cele i zadania:

1. Cele główne Programu to:

- 1) Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb;
- 2) Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi;

3) Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

2. Cele szczegółowe Programu to:

- 1) w zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb:
  - a) upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej;
  - b) upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego;
  - c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;
  - d) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy;
  - e) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom;
- 2) w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:
  - a) opracowanie ogólnych zasad postępowania dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach;
  - b) prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) w zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu – gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w Programie.

3. Zadania dla poszczególnych podmiotów realizujących:

3.1. Samorządy powiatów:

1. **Cel główny:** Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.
2. **Cele szczegółowe:**
  - 1) **Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.**
Zadania:
    - a) opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie i gminie;
    - b) utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 4 Programu.

2) Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania:

- a) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej;
- b) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- c) zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.

3) Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

- a) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- b) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- c) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP).

4) Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Zadania:

- a) powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną;
- b) opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń CZP;
- c) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;
- d) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej i elektronicznej).

3.2. Jednostki samorządu terytorialnego:

1. **Cel główny:** Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.
2. **Cel szczegółowy:** udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Zadania:

- a) wspieranie dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne poprzez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- b) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.

REALIZACJA CELÓW I ZADAŃ OKREŚLONYCH POWATOWYM PROGRAMIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIECIE PUŁTUSKIM W 2021 ROKU

Podmioty, które współpracowały przy realizacji Programu w 2021 r.:

- Szpital Powiatowy GAJDA- MED Sp. z o.o. w Pułtusk,;
- Zespół Przychodni Specjalistycznych AL-MED w Pułtusk,;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Diagnostyczno-Psychologiczne PsychoMED w Pułtusk,;
- Ośrodek Rehabilitacyjny „PIO” w Pułtusk,;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk,;
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Pułtusk,;
- Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób przewlekle psychicznie chorych w Ołdakach,;
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Obrytem,;
- Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie gmin Powiatu Pułtuskiego,;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk,;
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Pułtusk,;
- Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy w Pułtusk,;
- Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk,;
- Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej,;
- stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych,;
- przedszkola, szkoły i placówki oświatowe,;

Realizacja zadań w bieżącym roku sprawozdawczym musiała jednak ulegać stałym modyfikacjom z uwagi na zmieniające się problemy lokalne i globalne, które generowała

pandemia COVID-19 oraz związane z nią potrzeby w zakresie wsparcia ludności w dobie reżimu sanitarnego. Najistotniejszą z nich była ograniczona możliwość bezpośrednich kontaktów międzyludzkich, realizacja wielu zadań w systemie teleinformatycznym, długotrwała izolacja społeczna, która nie pozostawała obojętna dla zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu. Nowa perspektywa społeczno-ekonomiczna niosła za sobą szereg nowych zagrożeń, w tym występowanie chorób o podłożu psychosomatycznym i psychicznym, a zwłaszcza zaburzeń nastroju, depresji i nerwic. Przyczyn tego stanu należy upatrywać w:

- szybko zmieniających się realiach życia społeczno-gospodarczego,
- problemach egzystencjalnych, m.in. związanych z rosnącą inflacją
- zagrożeniu poczucia stabilizacji i bezpieczeństwa w obliczu nowych zagrożeń cywilizacyjnych,
- trudnościach w sprostaniu faktycznym lub subiektywnie odbieranym oczekiwaniom otoczenia,
- predyspozycjach osobniczych,
- długotrwałym oddziaływaniu czynników stresogennych, np. związanych z pandemią i ograniczeniami w dostępie do opieki zdrowotnej.

Mając na względzie problemy lokalnej społeczności Powiat Pułtuski w 2021 roku podejmował działania ukierunkowane na realizację kluczowych założeń wynikających z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, choć czasem w nieco zmienionych formach ze względu na sytuację epidemiczną. Realizatorzy programu starali się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, organizować pomoc i wsparcie w nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej, co odzwierciedla załączone sprawozdanie z realizacji.

Z danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku za 2021r. wynika, że ilość orzeczeń dotyczących upośledzenia umysłowego, zaburzeń psychicznych i całościowych zaburzeń rozwoju stanowi niewielki odsetek orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. I tak w roku 2021 osobom po 16 roku życia wydano 961 orzeczeń, w tym 163 z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P, 03-L (czyli symbole związane ze stanem zdrowia psychicznego), co stanowiło niemal 17 % ogółu orzeczeń. Według stopnia niepełnosprawności najwięcej wydanych orzeczeń dotyczy niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym.

Lp.	SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ Z PODZIAŁEM NA STOPNIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
		ST. LEKKI	ST. UMIARKOWANY	ST. ZNACZNY	RAZEM
1.	01 – U	0	18	18	36
2.	02 – P	8	67	34	109
3.	03 – L	9	24	15	48
4.	04 – 0	2	13	5	20
5.	05 – R	37	179	53	269

6.	06 – E	4	8	3	15
7.	07 – S	12	92	59	163
8.	08 – T	1	12	13	26
9.	09 – M	2	21	23	46
10.	10 – N	4	68	73	145
11.	11 – I	7	39	20	66
12.	12 – C	4	9	5	18
	RAZEM	90	550	321	961

Najliczniejszą grupę orzekanych, stanowiły osoby powyżej 60 roku życia, czyli osoby w wieku przedemerytalnym i emerytalnym (ok. 42%) oraz osoby w przedziale wiekowym 41 – 59 lat (ok. 31%). Ze względu na płeć, większą liczbę orzeczeń wydano mężczyznom, tj. 525 (54,63%), zaś uwzględniając poziom wykształcenia – osobom legitymującym się wykształceniem średnim (29%) i podstawowym lub gimnazjalnym (28,8%). Zdecydowanie częściej orzeczenia o niepełnosprawności uzyskiwały osoby aktualnie niepracujące (79,4% ogółu wydanych orzeczeń).

Z kolei osobom przed 16 rokiem życia wydano w 2021 roku 111 orzeczeń o niepełnosprawności, w tym 52 z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P, 12-C, co stanowi już znaczny odsetek ogółu wydanych dokumentów (niemal 47%). Najwięcej orzeczeń w tej grupie wiekowej stanowiła niepełnosprawność o symbolu 12-C, czyli całościowe zaburzenia rozwoju (34,24% ogółu wydanych dokumentów). Wśród osób do 16 roku życia najliczniejszą grupę orzekanych stanowiły dzieci w wieku 8-16 lat, czyli dzieci i młodzież w wieku szkolnym, tj. w przedziale wiekowym 8 – 16 lat (50,45%). Bardzo wyraźnie zaznacza się podział ze względu na płeć, z dużą przewagą chłopców (ok. 66%).

Lp.	SYMBOL NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	LICZBA ORZECZEŃ	PODZIAŁ ZE WZGLĘDU NA WIEK			PODZIAŁ WG PŁCI	
			DO 3 LAT	4-7 LAT	8 – 16 LAT	K	M
1.	01 – U	11	0	2	9	6	5
2.	02 – P	3	0	0	3	1	2
3.	03 – L	4	3	0	1	2	2
4.	04 – 0	3	0	1	2	0	3
5.	05 – R	8	3	1	4	3	5
6.	06 – E	4	0	1	3	1	3
7.	07 – S	4	3	1	0	2	2
8.	08 – T	2	1	0	1	2	0
9.	09 – M	5	2	1	2	0	5
10.	10 – N	13	3	3	7	6	7
11.	11 – I	16	4	2	10	5	11
12.	12 – C	38	6	18	14	10	28
	RAZEM	111	25	30	56	38	73

Należy jednak zaznaczyć, że w 2021 roku Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku wydał mniej orzeczeń, w porównaniu z latami sprzed pandemii. Nie oznacza to jednak faktycznego spadku liczby osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności, a jest związane obowiązującymi przepisami. Zgodnie z art. 15 h ust 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem

i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2020r., poz. 374 z późn. zm.), orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wydane po 8 marca 2020 r., zachowują ważność do upływu 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego. Zatem wskazane powyżej liczby odzwierciedlają tylko stan orzeczeń wydawanych po raz pierwszy, a nie odnoszą się do ich przedłużenia.

Z danych pozyskanych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku wynika, że w roku 2021 wydano 159 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 46 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. W porównaniu do 2020 r. notuje się nieznaczny spadek liczby wydawanych dokumentów, tj. w przypadku orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego o 12 mniej.

Z danych z Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku wynika, że w 2021 r. spadła ponad 24% liczba wszczętych postępowań w ramach procedury Niebieskiej Karty. W 2020 r. wszczęto 123 postępowania, zaś w 2021 r. było ich 93. Dane niezmiennie potwierdzają, że sprawcami przemocy w rodzinie są w przeważającej części mężczyźni (w 2020 r. stanowili oni ponad 95%, a w 2021 r. – ponad 90%). Nie mniej jednak dane liczbowe mogą nie w pełni obrazować skalę problemu, gdyż nie wszystkie ofiary przemocy decydują się na ujawnianie problemów osobistych, a szczególnie może to być trudne dla mężczyzn.

LATA	LICZBA ZAŁOŻONYCH NIEBISKICH KART	MĘŻCZYŹNI JAKO SPRAWCY PRZEMOCY	KOBIETY JAKO SPRAWCY PRZEMOCY
2020	123	117	6
2021	93	84	9

Nieznacznie spadła również w 2021 r. liczba skutecznych samobójstw, a jednocześnie wzrosła liczba prób samobójczych.

LATA	LICZBA PRÓB SAMOBÓJCZYCH			LICZBA SKUTECZNYCH SOMOBÓJSTW			RAZEM
	K	M	R	K	M	R	
2020	5	8	13	3	11	14	27
2021	3	11	14	1	11	12	26

K - kobiety   M - mężczyźni   R - razem

W latach 2020-2021 w powiecie pułtuskim odnotowano 53 próby samobójcze, z czego 26 zakończyło się zgonem. Z kolei w całym garnizonie mazowieckim w analogicznym okresie odnotowano 1329 prób samobójczych, z czego 734 zamach samobójcze zakończyły się zgonem. Statystyki wskazują, że najwięcej prób samobójczych na terenie naszego powiatu podjęły osoby w przedziale wiekowym 19 – 24 lata (12 zdarzeń). Kolejną grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym 40 – 44 lata oraz 50 – 54 lata (po 8 zdarzeń). W przedziale wiekowym 30 – 34 lata odnotowano 5 zdarzeń, w których osoby podjęły próbę samobójczą. Dane równocześnie obrazują, że zdecydowanie częściej zamachów samobójczych dokonują mężczyźni.

Na podstawie danych policyjnych można też wnioskować, że na terenie powiatu pułtuskiego występuje tendencja wzrostowa w zakresie legitymowania osób nieletnich

będących pod wpływem alkoholu. W 2021 r. odnotowano 22 takie przypadki, zaś w 2020 r. było ich 9. Przyczyn można tu poszukiwać w skutkach związanych z pandemią COVID-19, przedłużającą się izolacją społeczną oraz realizacją nauki w formie zdalnej (bez kontaktu z grupą rówieśniczą).

REALIZACJA CELU GŁÓWNEGO: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

Cel szczegółowy 1:

Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Zarząd Powiatu w Pułtusku, Uchwałą Nr 372/2020 z dnia 18 listopada 2020 roku powołał Zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w powiecie pułtuskim. Zespół na przełomie stycznia i lutego 2021 r. dokonał diagnozy posiadanych zasobów w zakresie środowiskowej i psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznych placówek dla dzieci i młodzieży oraz opracował lokalny program zwiększania dostępności i zmniejszania nierówności w dostępie do różnych form pomocy psychiatrycznej.

Na terenie powiatu pułtuskiego nie działa żaden szpital psychiatryczny, a w Szpitalu Powiatowym Gajda-Med nie ma oddziału psychiatrycznego. Mieszkańcy powiatu pułtuskiego z zaburzeniami psychicznymi korzystają ze świadczeń szpitalnych w ościennych jednostkach specjalistycznych m.in.:

- dzieci i młodzież:
  - ✓ Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii w Józefowie,
  - ✓ Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii w Zagórzcu;
- dorośli:
  - ✓ SP ZOZ Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych „Drewnica” w Ząbkach,
  - ✓ Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia w Pruszkowie,
  - ✓ Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

Ponadto dzieci i młodzież mają możliwość uzyskania wsparcia w ośrodkach środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej – I poziom referencyjny, m.in. w Ciechanowie, Legionowie i Makowie Mazowieckim. W ramach nowego systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzież mogą korzystać z nieodpłatnej pomocy specjalistów - psychologów, psychoterapeutów i terapeutów środowiskowych, a także psychiatrów dziecięcych.

Kluczowymi instytucjami pracującymi na rzecz ochrony zdrowia psychicznego są przychodnie, w których mieszkańcy powiatu mają dostęp do lekarza psychiatrii i innych specjalistów zajmujących się szeroko rozumianą ochroną zdrowia psychicznego, tj.:

Zespół Przychodni Specjalistycznych „AL – MED” - Poradnia Zdrowia Psychicznego działająca przy ul. Żwirki i Wigury 2 w Pułtusk. Zajmuje się kompleksowym leczeniem zaburzeń i chorób psychicznych. W strukturach prowadzonego podmiotu medycznego oferowana jest pomoc w następujących poradniach:

- **Poradnia Zdrowia Psychicznego**, do której mogą być zgłaszane wszelkie problemy funkcjonowania psychicznego. Poradnia oferuje szeroki zakres wsparcia osobom w kryzysie psychicznym oraz ich rodzinom.
- **Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia** zajmuje się kompleksowym leczeniem uzależnień i zapobieganiem nawrotom choroby.

Zespół zatrudnia lekarza psychiatrę oraz psychologów i psychoterapeutów, którzy świadczą usługi zarówno w ramach NFZ, jak i komercyjnie.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Psycho-Med - Centrum Diagnostyczno - Psychologiczne działający przy ul. 3 Maja 5 w Pułtusk, który swym działaniem obejmuje dziedzinę medyczną, tj. psychiatrię oraz psychiatrię dzieci i młodzieży, a także specjalności niemedyczne: psycholog, terapeuta. W ramach ośrodka funkcjonuje: Poradnia zdrowia psychicznego, Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci, Poradnia leczenia uzależnień, Poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, Poradnia leczenia uzależnień dla dzieci, Poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych, Zespół leczenia środowiskowego (domowego), Zespół leczenia środowiskowego (domowego) dla dzieci.

Ośrodek Rehabilitacji „PIO” s.c. ul. Żwirki i Wigury 2 w Pułtusk oferuje szeroki zakres wielospecjalistycznych usług, kierowanych do wszystkich osób, niezależnie od ich wieku czy stopnia sprawności fizycznej bądź psychicznej. Jednostka prowadzi też wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Zatrudnia lekarza psychiatrę dziecięcego, psychologów, psychoterapeutów, terapeutów o różnych specjalnościach oraz fizjoterapeutów.

Centrum Terapeutyczne Senso-Logo Małgorzata Chimkowska, działające przy ul. Świętojańskiej 8 w Pułtusk, które oferuje wsparcie dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin. Placówka prowadzi w formie komercyjnej konsultacje i terapie: psychologiczną, logopedyczną, pedagogiczną oraz trening Umiejętności Społecznych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. 3 Maja 20 w Pułtusk. Jest to publiczna jednostka oświatowa, która prowadzi działalność konsultacyjno-diagnostyczną, opiniująco-orzeczniczą, terapeutyczną i edukacyjno-profilaktyczną. Obejmuje wsparciem dzieci i młodzież uczącą się oraz ich rodziców i nauczycieli. Jednocześnie pełni funkcję Wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w powiecie pułtuskim. Zatrudnia psychologów, pedagogów, logopedów oraz fizjoterapeutę, a także do celów konsultacyjno-diagnostycznych – neurologa i psychiatrę dziecięcego

Szpital Powiatowy GAJDA-MED ul. Teofila Kwiatkowskiego 19 w Pułtusk, na zlecenie oddziałów szpitalnych zapewnia konsultacje psychiatryczne.

Cel szczegółowy 2:

Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pultusku udzieliło w 2021 roku wsparcia w formie zaopatrzenia w sprzęt terapeutyczno-rehabilitacyjny, likwidację barier architektonicznych i organizację turnusów rehabilitacyjnych 26 osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

RODZAJ WSPARCIA	LICZBA OSÓB
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	9
Sprzęt rehabilitacyjny	2
Turnusy rehabilitacyjne	7
Bariery w komunikowaniu się	3
Bariery architektoniczne	1
Dofinansowanie do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym – Aktywny Samorząd	4
Razem:	26

Ponadto PCPR organizował poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców powiatu, w tym osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi, które zapewniali: prawnik, psycholog, pedagog, pracownik socjalny.

Na terenie powiatu pultuskiego funkcjonują trzy Domy Opieki Społecznej, które świadczą całodobową opiekę oraz zapewniają specjalistyczne leczenie i rehabilitację osobom z zaburzeniami psychicznymi. Na dzień 31.12.2021 r. pozostawało w nich 518 osób przewlekle chorych:

Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Pultusku, w którym zamieszkuje 102 mieszkańców. Jednostka zatrudnia lekarza psychiatrę, psychologa, 4 terapeutów zajęciowych, 3 pracowników socjalnych, 2 instruktorów ds. kulturalno-oświatowych, 4 pielęgniarki, 27 opiekunów, technika fizjoterapii, kapelana oraz 16 pracowników administracyjno-obslugowych. W 2021 r. zwiększono zatrudnienie w ramach środków z PUP o nowych pracowników merytorycznych: opiekuna, instruktora ds. kulturalno-oświatowych i 2 pielęgniarki. Podopieczni w/w jednostki mają możliwość uczestniczenia w różnych rodzajach terapii typu: terapia zdobnictwa i dekoratorstwa, plastyczna, komputerowa i uzależnień, a także psychoterapia, muzykoterapia i rehabilitacja.

W celu ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców DPS w 2021 r. podejmował szereg działań, w tym:

1. W ramach ogłoszonej oferty zadania publicznego pt. „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych – Organizowanie regionalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacji dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tym działaniu”, Dom Pomocy Społecznej w Pultusku we współpracy ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Jestem, By Pomagać” zorganizował szereg przedsięwzięć pod hasłem: „Spotkania z historią, sztuką i kulturą

dla osób niepełnosprawnych po długiej izolacji związanej z wystąpieniem pandemii Covid-19”, które obejmowały :

- cykl spotkań z psychologiem i zajęcia poznawcze z elementami terapii neuropsychologicznej jako oddziaływanie na objawy mgły mózgowej,
  - cykl spotkań grupowych skierowanych do osób potrzebujących wsparcia w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, które obejmowały zajęcia z elementami terapii poznawczo-behawioralnej, mające na celu wsparcie osób z obniżonym nastrojem i zaburzeniami nerwicowymi powstałymi w efekcie długotrwałej izolacji (obostrzenia epidemiczne i czas licznych zachorowań w DPS).
2. Dodatkowo w ramach wyżej wymienionego zadania zostały zorganizowane wyjazdy:
- do zabytkowego zamku w Gniewie,
  - do Domu Polonii w Pułtuskach,
  - na spotkanie ze sztuką na ludową, w tym: warsztaty artystyczne połączone ze zwiedzaniem Kuźni Kurpiowskiej w Pniewie,
  - na spotkanie osób niepełnosprawnych w gospodarstwie agroturystycznym „Chata za Wsią” w Skaszewie.

Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Obrytem, w którym zamieszkuje 294 mieszkańców. Jednostka zatrudnia lekarza psychiatrę, psychologa, 10 terapeutów zajęciowych, 5 pracowników socjalnych i 178 pracowników pomocniczych oraz administracyjno-obsługowych. Podopieczni w/w jednostki mają możliwość uczestniczenia w różnych rodzajach terapii typu: cukiernicza, krawiecka, plastyczna, malarska, sztuki użytkowej, ogrodniczo-rolnicza, zdobnictwa i dekoratorstwa, tkacka, ludowa, muzykoterapia. Zakres programowy w/w zajęć uwzględnia predyspozycje mieszkańców oraz ich potrzeby, które określone są na podstawie diagnozy terapeutycznej sporządzonej przez instruktorów terapii dla każdego z uczestników zajęć. Mają one na celu rozpoznanie zainteresowań, możliwości psycho-ruchowych mieszkańców, oceniają skalę ich aktywności. Mieszkańcy mają ponadto możliwość korzystania z punktu bibliotecznego, gabinetu rehabilitacyjnego oraz usługi kapłańskiej.

W ramach działań mających na celu poprawę warunków bytowych mieszkańców dokonano zakupu ręczników, pościeli, farb do odnawiania pokoi mieszkalnych, środków higieny osobistej. Zakupów dokonano ze środków własnych oraz dzięki dotacjom z Wojewódzkiego Urzędu Marszałkowskiego.

W celu ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców DPS w 2021 r. podejmował szereg działań, w tym:

1. Zorganizowano XVIII Kabaretowe Obryckie Spotkania Artystyczne Domów Pomocy Społecznej „KOSA 2021 przeciwko COVID-19” – zadanie uzyskało dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, otrzymanych za pośrednictwem Województwa Mazowieckiego. Projekt realizowany przez Stowarzyszenie „Pod jednym dachem” działające przy DPS w Obrytem. Spotkanie miało na celu integrację społeczną i aktywizację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. Uczestnicy zapoznali się z formami ochrony przed zakażeniem

COVID-19 oraz uzyskali informacje na temat samodzielnego prowadzenia rehabilitacji po przebyciu zakażenia.

2. Mieszkańcy uczestniczyli w zorganizowanych wycieczkach:
  - do kina w Pułtusk,
  - na występ polsko-włoskiego duetu muzycznego,
  - wzięli udział w spotkaniu z historią, sztuką i kulturą dla osób niepełnosprawnych po długiej izolacji związanej z wystąpieniem pandemii COVID-19,
  - kilka prac mieszkańców wzięło udział w konkursie plastycznym organizowanym przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie.

Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i osób przewlekle psychicznie chorych w Oldakach, w którym zamieszkuje 122 mieszkańców. Jednostka zatrudnia lekarza psychiatrę, psychologa, 4 terapeutów zajęciowych, 3 pracowników socjalnych oraz 16 pracowników pomocniczych i administracyjno-obslugowych. W 2021 r. zwiększono zatrudnienie o rehabilitanta – na zasadach współpracy z Niepublicznym Zakładem Opieki Rehabilitacyjnej. Podopieczni w/w jednostki mają możliwość uczestniczenia w różnych formach terapii typu: plastyczna, muzyczna, kulinarna, ceramiczna, komputerowa, ogólnorozwojowa i terapia ruchem - ergoterapia.

W celu ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców DPS w 2021 r. zorganizowano szkolenie dotyczące wykorzystywania nowych form przekazu, np. wideorozmowa, wideokonferencja, Messenger, jako alternatywy dla utrzymywania kontaktów w okresie pandemii.

W celu ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców DPS w 2021 r.:

- organizowano wyjazdy integracyjne,
- mieszkańcy brali udział w konkursach plastycznych,
- prowadzono kanał na YouTube w ramach przedstawiania działalności ośrodka.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk – jest placówką typu A i B dla 60 osób niepełnosprawnych intelektualnie z terenu powiatu pułtuskiego, nowodworskiego i wyszkowskiego. Funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7⁰⁰-17⁰⁰. Jednostka zatrudnia 2 psychologów, 2 pracowników socjalnych i 19 pracowników administracyjno-obslugowych. Prowadzi treningi funkcjonowania w życiu społecznym (higieniczny oraz dbałości o wygląd zewnętrzny, porządkowy, umiejętności praktycznych, kulinarny, budżetowy, prozdrowotny i umiejętności komunikacyjnych), trening umiejętności spędzania czasu wolnego oraz trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Organizuje terapie: oświatowo-kulturalne, kulinarne, majsterkowo-ogrodnicze, komputerowe, plastyczno-krawieckie, a także terapię ruchem i poradnictwo psychologiczne.

W celu ochrony zdrowia psychicznego ŚDS w 2021 r. podejmował szereg działań mających na celu aktualizowanie i poszerzanie oraz unowocześnianie form pomocy, w tym:

- alpakoterapia – finansowana z Programu wsparcia dla rodzin „Za Życiem”,

- wycieczki do Elbląga i Malborka – finansowane z Programu wsparcia dla rodzin „Za Życiem” oraz dotacji,
- Grill Integracyjny dla uczestników ŚDS i gości ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. A. Karłowicz w Pułtuskach,
- Dyskoteka Andrzejkowa „Andrzejki 2021” dla uczestników ŚDS oraz gości ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Makowie Mazowieckim.

Zadania związane z upowszechnieniem zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego dla środowiska lokalnego w tym osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi, realizowały również gminne ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu pułtuskiego:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtuskach.

Ze wsparcia w/w OPS-ów w 2021 roku skorzystało 1220 rodzin czyli 2613 osób. Należy zaznaczyć, że zapewnienie oparcia socjalnego umożliwiającego zaspokojenie najbardziej elementarnych potrzeb życiowych mieszkańców jest jednym z czynników chroniących przed zaburzeniami o podłożu psychicznym.

LP.	NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach	119	341
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem	127	328
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy	118	400
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach	109	147
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy	217	321
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach	106	169
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtuskach	424	907
RAZEM:		1220	2613

Spółeczność lokalna zwracała się do OPS-ów o pomoc i wsparcie w różnych sytuacjach życiowych i kryzysowych. Najczęstszą przyczyną było utrzymujące się bezrobocie i długotrwała choroba, potem niepełnosprawność i trudności opiekuńczo-wychowawcze. Zdecydowanie rzadziej o pomoc wnioskowały osoby zmagające się z problemami alkoholowymi i przemocowymi w rodzinie.

LP.	LOKALIZACJA OŚRODKA	PRZYCZYNY WNIOSKOWANIA O POMOC					
		BEZROBOCIE	CHOROBA	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	TRUDOŚCI OPIEKUŃCZO - WYCH.	ALKOHOLIZM	PRZEMOC
1.	Gzy	45	17	13	6	3	1
2.	Obryte	41	47	31	32	3	0

3.	Pokrzywnica	59	6	10	13	0	0
4.	Pułtusk	232	258	174	70	53	6
5.	Świercze	38	51	11	2	0	0
6.	Winnica	64	45	25	9	15	2
7.	Zatory	41	26	29	7	0	0
	RAZEM:	520	450	293	139	74	9

Ośrodki opieki społecznej w 2021 r. udzielały różnych form wsparcia, wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, w tym w formie: przyznawania i wypłacania przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzenia i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizy i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz rozwijania nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do form pomocy wskazywanych przez OPS-y należy zaliczyć:

1. Zapewnienie pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania

LP.	NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach	1	3
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem	0	0
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy	1	5
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach	0	0
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy	1	6
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach	0	0
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk	2	9
	RAZEM:	5	23

2. Zapewnienie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie: pielęgnacji, nawiązywania kontaktów międzyludzkich, uczestnictwa w organizowanych programach kulturalnych, usprawniania do funkcjonowania w lokalnej społeczności:

LP.	NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach	0	0
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem	0	0
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy	0	0
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach	0	0
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy	0	0
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach	5	6
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk	0	0
	RAZEM:	5	6

3. Pokrywanie częściowej odpłatności za pobyt osób z zaburzeniami psychicznymi w domach pomocy społecznej:

LP.	NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB	% DOFINANSOWANIA
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach	1	80
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem	0	0
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy	3	70
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach	0	0
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy	1	70
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach	3	80
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk	25	-
	RAZEM:	33	

4. Pomoc rzeczowa w formie bezpłatnych posiłków w ramach realizacji wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”

LP.	NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	PROGRAM „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	PROGRAM „Posiłek w szkole i w domu...”
		LICZBA	LICZBA
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach	180	71
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem	34	117
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy	0	151
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach	0	68
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy	0	219
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach	0	115
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk	0	636
	RAZEM:	214	1377

5. Udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych i zasiłków celowych:

LP.	NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	RODZAJ ZASIŁKÓW			RAZEM
		STAŁE	OKRESOWE	CELOWE	
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach	21	25	53	99
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem	38	15	66	119
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy	22	17	11	50
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach	23	13	78	114
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy	17	26	88	131
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach	13	6	69	88
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk	132	136	284	552
	RAZEM:	266	238	649	1153

Na terenie gmin powiatu pułtuskiego funkcjonowały Interdyscyplinarne Zespoły ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, które łącznie wszczęły procedurę Niebieskiej Karty wobec 151 osób podejrzanych o stosowanie przemocy wobec osób najbliższych. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadziły procedurę w stosunku do 90 osób nadużywających alkoholu (na podstawie złożonych wniosków). Z różnego rodzaju pomocy w ramach działalności Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych skorzystały 544 osoby, w tym: ze wsparcia psychologa – 193 osoby, terapeuty uzależnień – 221 osób, zaś prawnika – 130 osób.

LP.	LOKALIZACJA	FORMY WSPARCIA			
		ZESPÓŁ DS. PRZECIWDZIAŁANI A PRZEMOCY LICZBA OSÓB	GKP I RPA LICZBA OSÓB	PUNKT INFORMACYJNO-KONSULTACYJNY LICZBA OSÓB SPECJALIŚCI	
1.	Gzy	7	7	36	psycholog – 19 terapeuta - 17
2.	Obryte	10	16	26	terapeuta – 5 prawnik - 21
3.	Pokrzywnica	23	19	18	psycholog - 6 terapeuta 12
4.	Pułtusk	79	25	375	psycholog – 113 terapeuta – 153 prawnik - 109
5.	Świercze	8	0	---	---
6.	Winnica	14	15	64	psycholog – 36 terapeuta - 28
7.	Zatory	10	8	25	psycholog- 19 terapeuta - 6
	RAZEM:	151	90	544	

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonują świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży, w tym wywodzących się ze środowisk dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo, kluby seniora oraz miejsca zapewniające pomoc i wsparcie osobom potrzebującym:

LP.	ŚWIETLICE ŚRODOWISKOWE		KLUBY SENIORA		INNE FORMY POMOCY	
	LOKALIZACJA	LICZBA UCZEST.	LOKALIZACJA	LICZBA UCZEST.	LOKALIZACJA	LICZBA UCZEST.
1.	Świetlica Środowiskowa w Gładczynie	15	Klub Seniora w Dzierżeninie	30	Dom dla osób bezdomnych w Pokrzywnicy prowadzony przez Stowarzyszenie „Serdeczna Dłoń”	60
2.	Świetlica Środowiskowa w Pobyłkowie Małym	25	Klub Seniora w Pokrzywnicy	35	Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Wsparcia Społecznego w Świeszewie	51
3.	Świetlica Środowiskowa	25	Klub Seniora w Mieszkach	15		111

	„Słonecznikowa Brać” w Pułtusk		Leśnikach			
4.	Świetlica Środowiskowa w Zatorach	10	Dzienny Dom „Senior+” w Pułtusk	28		
			Klub Seniora w Świerczach	15		
			Klub Seniora w Zatorach	20		
	RAZEM:	75	RAZEM:	143	RAZEM:	

Cel szczegółowy 3:

Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Stopa bezrobocia w powiecie pułtuskim na koniec XI 2021 r. wyniosła 12,8 pkt %, podczas gdy w województwie mazowieckim wynosiła ona 4,6 pkt %, a w kraju – 5,4 pkt %. Nie mniej jednak uległa ona zmniejszeniu w odniesieniu do analogicznego okresy 2020 r. o 0,2 pkt %. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na koniec 2021 r. wynosiła 1741. Większą grupę długotrwale bezrobotnych stanowią mężczyźni. Jeśli chodzi o strukturę, to problem dotyczy szczególnie grupy wiekowej: 25 – 44 lata i osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym.

W 2021 r. wśród zarejestrowanych osób niepełnosprawnych było 81 osób bezrobotnych i 24 osoby poszukujące pracy. Wśród tej grupy 14 osób dysponowało orzeczeniem o symbolu 02-P (choroby psychiczne) i 1 osoba – symbolu 01-U (upośledzenie umysłowe). Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk prowadzi także rejestr osób poszukujących pracy, w którym figurują 3 osoby z symbolem niepełnosprawności 02-P.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk zapewnia wsparcie osobom bezrobotnym, w tym niepełnosprawnym i z zaburzeniami psychicznymi, w formie wszystkich usług i instrumentów rynku pracy. Należą do nich: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże i zwroty kosztów dojazdu do miejsc odbywania stażu, dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej, bony na zasiedlenie oraz zatrudnienie subsydiowane, tj. w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i zatrudnienia na stanowisku pracy, którego wyposażenie lub doposażenie zostało zrefundowane ze środków publicznych.

Powiatowy Urząd Pracy realizował w 2021 r. 6 programów/projektów (finansowanych /współfinansowanych z różnych źródeł), w których przewidziano realizację w/w form wsparcia. W ramach środków PEFRON rehabilitacją zawodową objęto 4 osoby, w tym 1 z zaburzeniami psychicznymi. W roku sprawozdawczym PUP w Pułtusk na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych poniósł koszty w wysokości; 238 920, 86 zł, w tym na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych. Przeznaczono na ten cel środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie 153 996,00 zł, a w ramach przekazanych środków zrealizowane zostały następujące formy wsparcia:

- staż – 11 616,00 zł (2 osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi - 0),

- środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 62 380,00 zł (1 osoba niepełnosprawna, w tym z zaburzeniami psychicznymi – 0),
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej – 80 000,00 zł (1 osoba niepełnosprawna z zaburzeniami psychicznymi),
- poradnictwo zawodowe – bezkosztowe (4 osoby niepełnosprawne, w tym 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi),
- pośrednictwo pracy – bezkosztowe (4 osoby niepełnosprawne, w tym 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi).

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku prowadził też kampanie szkoleniowo-informacyjne adresowane do pracodawców, mające na celu promocję zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. Pomimo ograniczeń związanych z reżimem sanitarnym udało się zorganizować 2 spotkania informacyjno-rekrutacyjne z udziałem przedsiębiorcy – Jeronimo Martins Polska S.A., w trakcie których osoby bezrobotne, w tym osoby niepełnosprawne, mogły uzyskać informacje nt. zatrudnienia u ww. pracodawcy. Ponadto, podczas tychże spotkań osoby bezrobotne, w tym również osoby niepełnosprawne, mogły zapoznać się z materiałami promocyjnymi (ulotki, publikacje). W ciągu całego roku pracownicy PUP informowali osoby niepełnosprawne o możliwości skorzystania z różnych form pomocy, a pracodawców o korzyściach wynikających z zatrudnienia w/w osób, a także publikowali ogłoszenia na stronie internetowej urzędu oraz w prasie lokalnej.

W maju 2021 r. uchwalono Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2021-2030, w którym wskazano cele oraz działania PUP w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym osób niepełnosprawnych. Aby usprawnić kontakt powiatowych urzędów pracy z klientami, w tym z osobami niepełnosprawnymi, w listopadzie 2021 r. wdrożono aplikację Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: epraca, która ułatwia klientom urzędu możliwość skorzystania z usług i instrumentów rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku podejmował działania zmierzające do zwiększenia udziału zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. W ramach realizowanych przez PUP w Pułtusku programów i projektów zostały zaplanowane różne formy wsparcia w zakresie zatrudnienia i przedsiębiorczości dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi – tj. m.in.:

- pośrednictwo pracy, którym objętych zostało 105 osób niepełnosprawnych, w tym 18 osób z zaburzeniami psychicznymi,
- poradnictwo zawodowe, którym objęte zostały 4 osoby niepełnosprawne,
- środki na podjęcie działalności gospodarczej, które otrzymała 1 osoba niepełnosprawna,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy – zostały zatrudnione 2 osoby niepełnosprawne, w tym 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi,
- staż – 6 osób niepełnosprawnych odbywało staż, w tym 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi,

- zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych – zostało zatrudnionych 6 osób niepełnosprawnych, w tym 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi.

Spośród ww. form wsparcia w 2021 roku 15 osób niepełnosprawnych skorzystało z kosztowych form aktywizacji, a mianowicie:

- 6 osób – staż (w tym 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi),
- 6 osób – zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych (w tym 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi),
- 1 osoba – zatrudnienie na stanowisku pracy, którego wyposażenie zostało zrefundowane ze środków Funduszu Pracy (osoba nie była osobą z zaburzeniami psychicznymi),
- 1 osoba – zatrudnienie na stanowisku pracy którego wyposażenie zostało zrefundowane ze środków PFRON (osoba była osobą z zaburzeniami psychicznymi),
- 1 osoba – samozatrudnienie w ramach przyznanego dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej ze środków PFRON (osoba nie była osobą z zaburzeniami psychicznymi).

Łączny limit środków przeznaczonych na aktywizację zawodową w 2021 r. wynosił: 9 504 363,90 zł. Kwota wydatkowana na formy wsparcia, których uczestnikami były osoby niepełnosprawne – 238 920,86 zł (pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe realizowane jest bezkosztowo). W podziale na poszczególne formy aktywizacji koszty te przedstawiają się w następujący sposób:

- staż (6 osób niepełnosprawnych) – 43 943,53 zł,
- prace interwencyjne (6 osób niepełnosprawnych) – 28 597,33 zł,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy ze środków PFRON (1 osoba niepełnosprawna) – 80 000,00 zł,
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (1 osoba niepełnosprawna) – 24 000,00 zł,
- środki PFRON na podjęcie działalności gospodarczej (1 osoba niepełnosprawna) – 62 380,00 zł.

Z doświadczenia tut. urzędu wynika, iż osoby niepełnosprawne (w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi), to grupa bardzo trudna do aktywizacji zawodowej, a tym samym do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy. Pracodawcy stronią od zatrudnienia osób z orzeczoną niepełnosprawnością, a i same osoby niepełnosprawne często obawiają się podjąć zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

Cel szczegółowy 4:

Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Uchwałą Nr 372/2020 zarządu Powiatu w Pułtusku z dnia 18 listopada 2020r. powołano Zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

w powiecie pułtuskim. W jego skład wchodzi przedstawiciele jednostek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego. Zespół opracował „Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Pułtuskim na lata 2021 – 2022”, który został przyjęty Uchwałą Nr XXVI/172/2021 Zarządu Powiatu z dnia 31 marca 2021r. oraz na bieżąco monitoruje i koordynuje jego realizację. W/w zespół przygotował oraz udostępniał mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizację przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej i elektronicznej).

Cel szczegółowy 5:

Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje jedna publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna, która zapewnia bezpłatne wsparcie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom, a także udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej nauczycielom i specjalistom zatrudnionym w przedszkolach, szkołach i placówkach pozostających w zasięgu jej działania.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułtusku prowadzi działalność konsultacyjno-diagnostyczną, opiniująco-orzeczniczą, terapeutyczną oraz profilaktyczno-wspomagającą. Zatrudnia psychologów, pedagogów, logopedów, doradców zawodowych oraz terapeutów. W 2021 r. pracownicy poradni świadczyli wielotorowe usługi na rzecz mieszkańców powiatu pułtuskiego, w tym:

1. Prowadzili działalność konsultacyjno-diagnostyczną i opiniująco-orzeczniczą, której efektem są:

LP.	RODZAJ DZIAŁAŃ Z ZAKRESU POMOCY PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ	WSKAŹNIK
1.	konsultacje	721
2.	diagnozy	1459
3.	wydane orzeczenia	159
4.	wydane opinie	443
5.	wydane informacje	97

2. Udzielali bieżącej pomocy dzieciom i młodzieży o charakterze długofalowym, w formie terapii specjalistycznych:

W okresie od stycznia 2021r. do września 2021 r. różnymi formami terapii objętych zostało 119 dzieci uczniów, w tym terapią o charakterze psychologicznym – 16, pedagogicznym – 49, logopedycznym – 45, terapią metodą SI – 8 i rehabilitacją ruchową – 1 dziecko. Z kolei od września 2021 r. do grudnia 2021 r. w cyklicznych terapiach uczestniczyło 108 dzieci/uczniów, w tym: psychologicznej – 11, pedagogicznej – 47, logopedycznych – 40, terapii metodą SI – 8 i rehabilitacji ruchowej – 1 dziecko.

3. Prowadzili działalność edukacyjno-wychowawczą i profilaktyczną celem wspierania rodziny i szkoły:

LP.	RODZAJ DZIAŁAŃ Z ZAKRESU POMOCY PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ	WSKAŹNIK
1.	Grupy Wsparcia dla: – Pedagogów i Psychologów Szkolnych, – Szkolnych Doradców Zawodowych.	13 spotkań
2.	Zajęcia warsztatowe dla dzieci/uczniów: – zajęcia psychoedukacyjne rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, – zajęcia integracyjne dla uczniów po okresie nauczania zdalnego, – zajęcia dla uczniów: „Aktywne metody spędzania czasu wolnego”, – warsztaty dla uczniów: „Efektywne techniki uczenia się”, – zajęcia warsztatowe i informacyjne z zakresu doradztwa zawodowego.	25 spotkań 12 spotkań/ 232 uczniów
3.	Szkolenia rad pedagogicznych: – „Pomoc Psychologiczno-pedagogiczna”, – „Jak rozpoznawać i projektować wsparcie ucznia zdolnego?”	2 spotkania
4.	Spotkania informacyjno-szkoleniowe dla rodziców: – „Motywowanie dziecka do nauki”.	1 spotkanie
5.	Kampanie profilaktyczne: – Lokalna Burza Mózgów – poświęcona profilaktyce uzależnień, cyberprzemocy i radzeniu sobie ze stresem, – Gminna Gala Profilaktyki Lokalnej, – Projekt: „Szkoła Myślenia Pozytywnego – Komunikacja bez Przemocy i Mediacje w szkole”.	3 kampanie/projekty
6.	Dyżury telefoniczne pracowników PP-P, pomoc psychologiczno-pedagogiczna on-line.	

Realizacja zadań w tym obszarze była w 2021 r. utrudniona z uwagi na okresowe zawieszenie stacjonarnej działalności szkół oraz obowiązujący reżim sanitarny.

4. Realizowali Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka:

W okresie od stycznia 2021r. do sierpnia 2021r. różnymi formami terapii (psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej, metodą Integracji Sensorycznej i rehabilitacją ruchową) objętych zostało 26 dzieci w wieku od 0 do 6 lat. Natomiast od września 2021r. do grudnia 2021r. z zajęć w ramach WWRD korzystało 38 dzieci.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pultusku w 2021 roku pełniła funkcję wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w powiecie pultuskim. W ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, długofalową terapią psychologiczno-pedagogiczną objętych zostało 29 dzieci. W celach konsultacyjnych zatrudniono lekarza psychiatrę dziecięcego, który przeprowadził 40

konsultacji, z czego większość dotyczyła obserwacji w kierunku autyzmu i zespołu Aspergera.

Pracownicy PP-P w Pultusku prowadzili badania ankietowe ukierunkowane na zdiagnozowanie skali występowania zaburzeń depresyjnych wśród młodzieży w wieku 13-18 lat. Zostały one przeprowadzone w IV kwartale 2021r., w oparciu o Kwestionariusz CDI-2 na grupie 958 uczniów szkół z terenu powiatu pultuskiego (499 dziewcząt i 459 chłopców). W oparciu o uzyskane wyniki opracowano wnioski i rekomendacje:

- 1) Zalecane jest prowadzenie przez pedagogów/psychologów szkolnych oraz nauczycieli działań profilaktycznych skierowanych zarówno do młodzieży, jak i ich rodziców. W trakcie prowadzenia działań profilaktycznych należy zwrócić uwagę na zwiększanie świadomości w zakresie wczesnego reagowania na symptomy depresyjne, jak: pogorszenie wyników w nauce, absencje szkolne czy wycofanie z relacji rówieśniczych.
- 2) Udostępnianie na stronach internetowych placówek oświatowych informacji dotyczących danych kontaktowych do instytucji i specjalistów - lekarzy psychiatrów, psychoterapeutów oraz możliwości korzystania z bezpłatnych infolinii.
- 3) Prowadzenie przez specjalistów i nauczycieli zatrudnionych w szkołach/poradni działań z zakresu promocji zdrowia psychicznego: aktywnego spędzania czasu wolnego, kształtowania u młodzieży pozytywnych strategii radzenia sobie z symptomami zaburzeń zdrowia, rozwijania i wzmocnienia indywidualnych czynników chroniących, budowania pozytywnej samooceny.

Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom, to również zadania realizowane przez wszystkie przedszkola, szkoły i placówki oświatowe, które z mocy prawa realizują programy wychowawczo-profilaktyczne i zatrudniają specjalistów kierunkowych: psychologów, pedagogów, logopedów i terapeutów. Lokalne szkoły ponadpodstawowe podejmowały następujące inicjatywy ukierunkowane na ochronę zdrowia psychicznego swoich uczniów:

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pultusku:

1. Przeprowadzono wśród uczniów, rodziców i nauczycieli ankietę diagnozującą ich potrzeby, która obejmowała m.in. problemy w zachowaniu przystosowawczym, lęki i obawy związane z powrotem do nauki stacjonarnej, długotrwałą izolacją, itp. Diagnoza pokazała, że stres przed powrotem do nauki stacjonarnej dotyka wielu uczniów, obejmuje m. in. problemy natury społecznej, trudności z ekspozycją w grupie, obawy przed stresem szkolnym, problemami lękowymi, depresyjnymi itp. Obawy te wyrażali zarówno uczniowie, jak i rodzice. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy zostały zawarte (i są w miarę możliwości realizowane) jako zadania w *Programie Wychowawczo-Profilaktycznym* szkoły oraz programach pracy wychowawców klas. Uczniowie z zaburzeniami zachowania, problemami psychicznymi, emocjonalnymi, społecznymi są otoczeni pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole, niektórzy korzystają z pomocy specjalistycznej poza szkołą.

2. W ramach działań profilaktyczno-wychowawczych upowszechniano wiedzę na temat zdrowia psychicznego, promowano zachowania i style życia dla niego korzystne oraz rozwijano umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu, m.in. poprzez:
  - autorski program opracowany przez pedagoga, psychologa i bibliotekarza „*Szkoła Dobrych Relacji*”- zajęcia warsztatowe dla wszystkich uczniów przeprowadzony w kl. I-II po powrocie z nauczania zdalnego w maju 2021 oraz spotkanie rodziców z psychologiem PP-P w Pułtusk (online) na temat skutków długotrwałej nauki zdalnej i izolacji społecznej,
  - program „*(NIE) widzialna nastoletnia depresja*” – materiały, filmy, webinaria dla wszystkich uczniów, rodziców, nauczycieli;
  - udostępnianie wszystkim uczniom, rodzicom, nauczycielom filmów Daniela Rusina z cyklu *Reżyser życia*,
  - promowanie i prezentowanie wartościowych stron internetowych, na których można znaleźć pomoc w kryzysie psychicznym m.in. *Nastoletni Azyl*, *Życie warte jest Rozmowy*, wywiady z psychoterapeutami, suicydolożką Halszką Witkowską,
  - przeprowadzenie we wszystkich klasach warsztatowych zajęć profilaktycznych na temat zachowań suicydalnych: *Co robić w kryzysie samobójczym? Jak pomóc komuś w kryzysie samobójczym?*,
  - udostępnianie wszystkim uczniom, rodzicom, nauczycielom adresów poradni specjalistycznych, terapeutycznych, telefonów pomocowych itp. – ulotki, plakaty w szkole, informacja na stronie internetowej materiałów promujących zdrowie psychiczne na stronie internetowej szkoły, FB szkoły – dostęp dla wszystkich,
  - prowadzenie fanpage Psychosfera Skargi,
  - prowadzenie Koła Psychologicznego,
  - warsztaty psychoterapeutyczne z Fundacją ART-HEART dla 30 uczniów – budowanie i utrzymywanie relacji, przemoc i agresja, uzależnienia,
  - warsztaty psychoterapeutyczne z Fundacją ART-HEART dla 60 uczniów – samoobrona, relaksacja,
  - realizacja projektu „Szkola Myślenia Pozytywnego”.
3. Uczniowie LO im. P. Skargi w Pułtusk objęci byli różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły. W 2021 roku długotrwałym, indywidualnym wsparciem psychologicznym objętych zostało 10 uczniów, zaś pedagogicznym – 17 uczniów. Wszyscy uczniowie szkoły brali udział w różnego rodzaju zajęciach grupowych (100%), w tym w zajęciach warsztatowych integracyjnych, z zakresu komunikacji interpersonalnej, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu).
4. Do najważniejszych problemów występujących na terenie szkoły, z którymi zmagają się również uczniowie niepełnosprawni, w tym z zaburzeniami psychicznymi zalicza się: zaburzenia depresyjne i lękowe, stres szkolny, problemy rodzinne (głównie okołorozwodowe), obniżone poczucie wartości, samouszkodzenia i myśli samobójcze.

5. Nauczyciele i pracownicy szkoły zauważają też zmiany w zakresie potrzeb uczniów, które są konsekwencją długotrwałej izolacji związanej z pandemią COVID – 19 i dotyczą: nawiązywania i podtrzymywania dobrych relacji, radzenia sobie ze stresem, lękiem, obniżonym nastrojem, myślami samobójczymi i niskim poczuciem wartości oraz trudności edukacyjnych po edukacji zdalnej.

Zespół Szkół im. Bolesława Prusa w Pułtusku:

1. Prowadzona w szkole wczesna identyfikacja zaburzeń zachowania wśród młodzieży pokazuje, że w 2021 roku zwiększyła się liczba uczniów z symptomami stanów depresyjnych i lękowych oraz sygnalizujących konflikty rodzinne. W odpowiedzi na rozpoznane problemy organizowano indywidualne rozmowy konsultacyjno-terapeutyczne z uczniami oraz konsultacje indywidualne z ich opiekunami.
2. Upowszechniano wiedzę na temat zdrowia psychicznego oraz promowano zachowania i style życia dla niego korzystne poprzez realizację założeń Programu wychowawczo-profilaktycznego oraz Programu „Szkoła Myślenia Pozytywnego”.
3. Rozwijano u uczniów umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu, m.in. poprzez:
  - przeprowadzenie we wszystkich klasach pogadanek na temat radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
  - upowszechnianie danych teleadresowych instytucji pomocowych oraz bezpłatnych infolinii,
  - realizację ogólnopolskiego projektu: „Tydzień Uczniowskiej Supermocy”.
4. Do najważniejszych problemów występujących na terenie szkoły, z którymi zmagają się również uczniowie niepełnosprawni, w tym z zaburzeniami psychicznymi zalicza się: stany depresyjne i lękowe i wysoką absencję uczniów na zajęciach.
5. Nauczyciele i pracownicy szkoły zauważają też zmiany w zakresie potrzeb uczniów, które są konsekwencją długotrwałej izolacji związanej z pandemią COVID – 19 i dotyczą: obniżenia ich poczucia bezpieczeństwa, spadku motywacji do nauki oraz koncentracji uwagi, obniżenia procesów poznawczych, a także rosnącej potrzeby bezpośrednich kontaktów z rówieśnikami i osobami dorosłymi.

Zespół Szkół Zawodowych im. J. Ruszkowskiego w Pułtusku:

1. W 2021 roku w szkole prowadzono wczesną identyfikację zaburzeń zachowania wśród młodzieży w oparciu o stałą obserwację wychowanków, rozmowy oraz badania ankietowe. W ramach systemu wsparcia prowadzono rozmowy indywidualne z uczniami, a w przypadku zdiagnozowania bardziej złożonych problemów kierowano ich na konsultacje specjalistyczne do Poradni psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku.
2. W ramach upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia dla niego korzystnych podejmowano takie działania jak:
  - opracowanie i udostępnianie uczniom oraz ich rodzicom materiałów edukacyjno-profilaktycznych, m.in. w ramach obchodów: Światowego Dnia

Zapobiegania samobójstwom, Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, Dnia Tolerancji, Miesiąca walki z alkoholizmem,

- udostępnianie rodzicom propozycji bezpłatnych webinarów wspomagających proces wychowania,
  - przygotowywanie dla młodzieży gazetek tematycznych,
  - zamieszczanie informacji dotyczących zdrowia psychicznego na stronie internetowej szkoły i Facebook.
3. Rozwijano umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i zagrażających zdrowiu psychicznemu poprzez organizowanie zajęć i pogadanek dla uczniów oraz ich udział w programach profilaktycznych, w tym:
- zajęcia dla uczniów klas pierwszych prowadzone przez funkcjonariuszy komendy powiatowej policji w Pułtusku na temat konsekwencji czynów karalnych,
  - organizacja dnia sportu i zdrowego odżywiania w ramach Dnia walki z otyłością i jako sposobu walki ze stresem,
  - zajęcia dla uczniów prowadzone przez pracowników Fundacji Art. – Heart na temat: „Komunikacja, relacje rówieśnicze”,
  - obchody Dnia Różowej Wstążki – w ramach profilaktyki raka piersi,
  - udział w programie „Nawigacja na każdą pogodę” – ankiety diagnostyczne, zajęcia dla uczniów dotyczące stanu emocjonalnego młodzieży,
  - organizacja akcji: „Podziel się problemem”
  - pogadanki z pedagogiem szkolnym dotyczące zdrowia psychicznego.
4. Nawiązując do przemocy jako jednego z czynników zagrażających zdrowiu psychicznemu młodzieży podejmowano działania ukierunkowane na przeciwdziałanie problemom przemocowym oraz wspieranie uczniów i ich rodzin w kryzysie:
- Realizowano projekt profilaktyczny: „Zdrowa i bezpieczna szkoła”,
  - wychowawcy i pedagodzy szkolni prowadzili zajęcia na temat przeciwdziałania przemocy (szkolnej i domowej) oraz wskazywali miejsca i instytucje zajmujące się świadczeniem profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy, a także rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami uczniów zagrożonych zjawiskiem przemocy,
  - zorganizowano spotkanie z funkcjonariuszami policji dotyczące szeroko rozumianego bezpieczeństwa,
  - rozpropagowywano numery telefonów zaufania, m.in. poprzez umieszczenie ich w szkolnych gablotach informacyjnych.
5. Do najważniejszych problemów występujących na terenie szkoły, z którymi zmagają się również uczniowie niepełnosprawni, w tym z zaburzeniami psychicznymi zalicza się: zaburzenia depresyjne i lękowe, stres szkolny, problemy rodzinne (m.in. związane z przemocą domową) i obniżone poczucie wartości.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. J. Dziubińskiej w Goładkowie:

1. W 2021 roku w szkole rozpoznawano bieżące potrzeby uczniów, m.in. poprzez: analizę dostarczanych opinii psychologiczno-pedagogicznych, prowadzenie badań diagnostycznych potrzeby i obawy uczniów, związane z powrotem do nauki stacjonarnej i obserwacje zachowań uczniów. Ich wyniki wykorzystywano do organizacji bieżącej pomocy, w tym: rozmów indywidualnych z uczniami, wywiadów i bieżącej współpracy z rodzicami uczniów.
2. Upowszechniano wiedzę na temat zdrowia psychicznego oraz promowano zachowania i style życia dla niego korzystne poprzez:
  - zamieszczanie na stronie internetowej szkoły (w zakładce pomoc psychologiczno-pedagogiczna) informacji dotyczącej radzenia sobie w sytuacjach trudnych, radzenia sobie w sytuacji pandemii, organizacji nauki i pracy własnej,
  - prowadzenie przez pedagoga i psychologa szkolnego zajęć warsztatowych z uczniami dotyczących radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
  - udostępnianie uczniom i nauczycielom prezentacji multimedialnej „Zdrowy styl życia”- przygotowanej w ramach Szkolnego Dnia Profilaktyki,
  - zachęcanie uczniów do udziału w konkursie promującym mediacje w związku z „Międzynarodowym Dniem Mediacji”,
  - zajęcia integracyjne dla uczniów klas pierwszych i drugich,
  - pogadanki w klasach tematycznie związane z problematyką zdrowia psychicznego i depresji,
  - cykl zajęć dla uczniów pod hasłem- „Wpływ zdrowego stylu życia na efektywność nauki i pracy” oraz możliwość indywidualnych konsultacji z dietetykiem, trenerem personalnym.
3. Rozwijano umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i zagrażających zdrowiu psychicznemu poprzez takie działania jak:
  - rozmowy indywidualne z uczniami, udzielanie wsparcia przez psychologa i pedagoga szkolnego (zgodnie z potrzebami uczniów),
  - zamieszczenie informacji (na stronie szkoły) oraz na gazetkach szkolnych dotyczące problematyki depresji i możliwości szukania pomocy,
  - prowadzenie zajęć reintegracyjnych z uczniami po powrocie do nauczania stacjonarnego, ukierunkowanych na rozwijanie komunikacji i radzenia sobie z emocjami,
  - udział w projekcie „Szkoła Myślenia Pozytywnego”- realizacja zadań związanych z komunikacją, budowaniem dobrych relacji międzyludzkich, samorozwojem przez sztukę, energię i motywację do działania i wykorzystywania technologii,
  - prowadzenie zajęć tematycznie związanych z problematyką zdrowia psychicznego w ramach zajęć z wychowawcami.
4. Do najważniejszych problemów występujących na terenie szkoły, z którymi zmagają się również uczniowie niepełnosprawni, w tym z zaburzeniami psychicznymi zalicza się: zaburzenia depresyjne, izolacja od grupy, trudności w komunikacji, problemy z motywacją do realizacji obowiązku szkolnego.

5. Nauczyciele i pracownicy szkoły zauważają też zmiany w zakresie potrzeb uczniów, które są konsekwencją długotrwałej izolacji związanej z pandemią COVID – 19 i dotyczą: nasilenia się trudności już wcześniej obserwowanych typu: objawy depresji, trudności w podejmowaniu kontaktów grupowych i mała aktywność.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. A. Karłowicz w Pultusku:

1. W 2021 roku w SOSW upowszechniano wiedzę na temat zdrowia psychicznego oraz promowano zachowania i style życia dla niego korzystne poprzez:
  - zorganizowanie ogólnoszkolnego „Tygodnia Zdrowia Psychicznego” dla uczniów całej szkoły, w ramach którego:
    - ✓ został zorganizowany Konkurs Plastyczny pn.: „Jak dbać o zdrowie psychiczne?”,
    - ✓ odbyło się spotkanie z przedstawicielką Fundacji Art-Heart, która przeprowadziła prelekcję na temat zdrowia psychicznego dla uczniów szkoły przysposabiającej do pracy,
    - ✓ przeprowadzono warsztaty relaksacyjne dla wszystkich klas funkcjonujących w Ośrodku, zorganizowano:
    - ✓ przeprowadzono akcję pod nazwą „Skrzynia marzeń”, wielkoformatową grę planszową pn.: „Jestem wysportowany” dla wszystkich wychowanków Ośrodka oraz zajęcia z alpakami dla wszystkich uczniów szkoły podstawowej,
  - zorganizowanie ogólnoszkolnego Dnia Życzliwości oraz Dnia Szczęścia dla uczniów całej szkoły, których celem było pokazanie uczniom, że szczęście oraz pozytywne nastawienie bardzo korzystnie wpływają na nasze zdrowie psychiczne,
  - zorganizowanie dla uczniów cyklicznych zajęć z alpakoterapii,
  - zorganizowanie cyklicznych zajęć z hipoterapii.
2. Rozwijano u uczniów umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i zagrażających zdrowiu psychicznemu poprzez takie działania jak:
  - prowadzenie cyklicznych zajęć w ramach programu certyfikacyjnego „Szkoła Myślenia Pozytywnego” dla uczniów wybranych klas przez psychologa i pedagoga szkolnego,
  - prowadzenie cyklicznych zajęć w ramach „Międzynarodowego Projektu Edukacyjnego - Emocja” dla uczniów klasy VIII b PPSPS przez psychologa i pedagoga szkolnego,
  - prowadzenie cyklicznych zajęć w ramach projektu edukacyjnego pod nazwą: „Lekcje z emocjami. Jak dbać o dobry nastrój?” przez psychologa i pedagoga szkolnego,
  - prowadzenie cyklicznych zajęć dla uczniów w ramach „Programu własnego zajęć psychoedukacyjnych z elementami treningu uważności mindfulness” przez psychologa szkolnego,
  - prowadzenie cyklicznych warsztatów edukacyjnych na tematy takie jak:
    - ✓ „Jak radzić sobie w sytuacji trudnej?”,
    - ✓ „Umiem powiedzieć NIE”,
  - prowadzenie Treningu Umiejętności Społecznych na tematy takie jak: „Radzenie sobie ze strachem i lękiem”, „Radzenie sobie ze smutkiem”, „Radzenie sobie ze

złością”, „Pewność siebie w sytuacji trudnej”, „Reagowanie na agresję”.

3. Do najważniejszych problemów występujących na terenie szkoły zalicza się problemy związane ze sferą emocjonalno-społeczną.
4. Nauczyciele i pracownicy szkoły zauważają też zmiany w zakresie potrzeb uczniów, które są konsekwencją długotrwałej izolacji związanej z pandemią COVID – 19 i dotyczą zwiększonej potrzeby kontaktów społecznych, np. uczestniczenia w różnych wydarzeniach szkolnych, które w okresie pandemii były istotnie ograniczone oraz rozmów z osobami dorosłymi o emocjach, a głównie o lęku związanym z obecną sytuacją.

WNIOSKI:

1. Powiat Pułtuski realizował w 2021 roku zadania wynikające z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, monitorował realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego i modyfikował działania, dostosowując je do zmieniających się realiów i wynikających z nich potrzeb mieszkańców.
2. Sytuacja epidemiczna i związane z nią rozprzestrzenianie się wirusa Sars Cov 2 wywołującego chorobę COVID – 19 nie pozostała obojętna dla zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu pułtuskiego.
3. W obecnych realiach obserwuje się wzrost czynników stanowiących zagrożenie dla stanu zdrowia lokalnej populacji, które sprzyjają zwiększeniu zachorowalności na różne choroby, w tym odnoszące się do zdrowia psychicznego. Dotykają one wszystkich grup wiekowych i zawodowych, aczkolwiek ich determinanty bywają nieco zróżnicowane: u dzieci i młodzieży wynikają one w głównej mierze z długotrwałej izolacji społecznej, braku kontaktów z rówieśnikami, konieczności funkcjonowania w świecie zdominowanym przez technologię informacyjno-komunikacyjną; u osób dorosłych wiążą się często z zagrożeniem stabilizacji ekonomiczno-zawodowej, przeciążeniem pracą zawodową i bezpośrednim zaangażowaniem w edukację dzieci; u osób starszych są najczęściej związane z istotnym ograniczeniem relacji międzyludzkich i wszelkich form aktywności oraz wzmożoną obawą o własne zdrowie i życie.
4. Wszelkie statystyki polskie i ogólnoswiatowe wskazują na wzrost różnego rodzaju chorób i zaburzeń o podłożu psychicznym (obniżenie nastroju, apatia, depresja) oraz destrukcyjnych zachowań (przemoc domowa, agresja, uzależnienia), które są ściśle związane z długotrwałą izolacją społeczną i reżimem sanitarnym oraz zagrożeniem poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji, z którymi mierzyliśmy się w 2021 roku.
5. Negatywny wpływ skutków pandemii dostrzegają wszyscy realizatorzy Programu, co dowodzi, że wpłynęła ona niekorzystnie na kondycję psychiczną wielu mieszkańców naszego powiatu, a szczególnie osób o wyższym progu wrażliwości (dzieci, młodzieży osób starszych i zmagających się z różnymi deficytami zdrowotnymi).
6. Priorytetem staje się zatem rozszerzanie działań ukierunkowanych na profilaktykę zdrowia psychicznego oraz pomoc specjalistyczną, w tym zwiększenie dostępności do lekarzy psychiatrów, psychoterapeutów, psychologów i terapeutów o różnych specjalnościach.